

KATARZYNA NAGACZ

Lublin–Jasło

SPRAWOZDANIE Z SYMPOZJUM
„«STARE I NOWE». TEOLOGIA MORALNA
U KRESU II TYSIĄCLECIA” KUL 1-2 XII 1997 R.

W dniach 1-2 XII 1997 r. odbyło się na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim kolejne sympozjum Sekcji Teologii Moralnej. Te doroczne spotkania naukowe moralistów środowiska KUL mają na celu nieustanne odczytywanie współczesnych problemów człowieka w świetle nauczania Kościoła. Tegoroczne sympozjum miało podwójny wymiar. Jego temat: „«Stare i nowe». Teologia moralna u kresu II tysiąclecia” wskazywał na próbę analizy rozwoju teologii moralnej w historii, a równocześnie na ukazanie i podkreślenie jej roli we współczesnym nauczaniu Kościoła. Przez wybór takiej tematyki Sekcja Teologii Moralnej chciała odpowiedzieć na wezwanie Ojca Świętego Jana Pawła II do przygotowania się do Wielkiego Jubileuszu Roku 2000.

Drugi wymiar tego sympozjum był związany z osobą Księdza Profesora Franciszka Greniuka, który w tym roku obchodził potrójną rocznicę: 70-lecia urodzin, 45-lecia święceń kapłańskich i 40-lecia pracy naukowej na KUL. Osoba Dostojnego Jubilata, nieodłącznie związana z naszym Uniwersytetem, a szczególnie z Sekcją Teologii Moralnej, stworzyła szczególną atmosferę tego spotkania. Dla uczczenia Ks. Profesora pracownicy Sekcji przygotowali księgę pamiątkową pt. *Veritatem facientes. Księga Pamiątkowa ku czci Księdza Profesora Franciszka Greniuka* (Lublin 1997). Zawiera ona wiele cennych studiów i artykułów, napisanych przez współpracowników i uczniów Jubilata.

Sympozjum rozpoczęło się 1 XII w godzinach popołudniowych. Licznie przybyli zaproszeni goście, m.in. profesorowie moraliści: ks. S. Olejnik, ks. H. Juros, ks. J. Pryszmont, ks. J. Kowalski, ks. A. Marcol, ks. P. Góralczyk, ks. H. Skorowski, którzy reprezentowali najważniejsze ośrodki teologiczne naszego kraju. Była też obecna rodzina i przyjaciele, a także liczne grono uczniów i wychowanków Profesora. Otwarcia sympozjum dokonał Metropolita Lubelski, abp Józef Życiński, Wielki Kanclerz KUL. W swoim wystąpieniu zwrócił uwagę na wkład ks. Greniuka w pracę Uniwersytetu i diecezji lubelskiej. Wyraził wdzięczność za wieloletnie zaangażowa-

nie się w pracę dydaktyczno-wychowawczą i administracyjną, zwłaszcza na stanowisku rektora Wyższego Seminarium Duchownego. Przypomniął także o znaczeniu Jubilat w rozwoju i odnowie posoborowej teologii moralnej w Polsce.

Laudację ku czci ks. Greniuka wygłosił ks. prof. Janusz Nagórny, kierownik Sekcji Teologii Moralnej KUL. Ukazał ks. Greniuka jako wybitnego teologa moralistę, którego dorobek naukowy zajmuje poczesne miejsce we współczesnej teologii. Obok teologii moralnej ks. Greniuk bardzo zaangażował się w posoborową odnowę liturgii, szczególnie w życiu lokalnego Kościoła lubelskiego. Wśród uczniów i współpracowników postrzegany jest jako człowiek wielkiego serca, zawsze kompetentny dydaktyk i wychowawca. Pod jego kierunkiem powstało wiele prac magisterskich i doktorskich.

W imieniu władz Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego głos zabrał prorektor, ks. prof. A. Szostek. Przedstawił ks. prof. Greniuka jako znakomitego naukowca, a jednocześnie cenionego i szanowanego współpracownika. Podziękował mu za troskę o sprawę Uniwersytetu. Następnie wręczył Jubilatowi księgę pamiątkową. Ks. Greniuk przyjął także życzenia i kwiaty od współpracowników, studentów i kapłanów diecezji zamojsko-lubaczowskiej. Odczytane zostały również listy gratulacyjne od Nuncjusza Apostolskiego, abpa J. Kowalczyka i Prymasa Polski, kard. J. Glempa.

Obecny na uroczystości biskup zamojsko-lubaczowski, prof. J. Śrutwa, w swoim wystąpieniu przybliżył słuchającym sylwetkę ks. Greniuka jako oddanego i sumiennego kapłana, który pełni odpowiedzialne funkcje kościelne, zwłaszcza jako kanclerz kurii diecezjalnej i wikariusz generalny. Przypomniął wkład ks. Greniuka w tworzenie struktur nowej diecezji. Następnie dziekan Wydziału Teologii KUL, ks. prof. A. Weiss, podziękował Jubilatowi za pracę w ramach Wydziału, prowadzenie zajęć i prac dyplomowych, za stałą dyspozycyjność i kompetencję. Na zakończenie tej części sympozjum sam Jubilat, ks. F. Greniuk, podziękował mówcom i wszystkim obecnym w auli za przybycie i życzliwość.

Następnie ks. prof. A. Marcol, profesor teologii moralnej na Uniwersytecie Opolskim, wygłosił referat wprowadzający. W przedłożeniu zatytułowanym *Korzenie odnowy w teologii moralnej* ukazał stan teologii moralnej na początku XX w., przesłanki i kierunki jej rozwoju oraz autorów, którzy przez swoje badania i dzieła doprowadzili do soborowej odnowy i nowego stylu uprawiania tej dyscypliny. Po zakończeniu części oficjalnej w auli KUL, uczestnicy sympozjum przeszli do kościoła akademickiego, gdzie sprawowana była Eucharystia w intencji Jubilata. Homilię wygłosił ks. prof. A. F. Dziuba, uczeń i następca Jubilata w Katedrze Historii Teologii Moralnej. Po wspólnej modlitwie zaproszeni goście spotkali się na uroczystej kolacji w stołówce akademickiej.

W drugim dniu sympozjum wygłoszono trzy referaty oraz przeprowadzono dyskusję panelową. Jako pierwszy wystąpił ks. prof. Greniuk, którego wykład pt. *Teologia moralna Ciała Mistycznego* dotyczył jednej z idei wiodących w teologii moralnej podczas przedsoborowych prób jej odnowy w 1 poł. XX w. Koncepcję tę propagował E. Mersch, według którego obowiązek zaangażowania w życie świata i Kościoła wpływał z prawdy o wszczępieniu w Mistyczne Ciało Chrystusa.

O wyznacznikach odnowy współczesnej teologii moralnej mówił ks. prof. P. Góralczyk, profesor teologii moralnej z Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie.

Wyróżnił dwie koncepcje podejścia do źródeł poznania w teologii. Z jednej strony wskazał na etykę teologiczną, która jako pierwszorzędne źródło poznawcze stawia Objawienie. Z drugiej strony odmienną koncepcję prezentują zwolennicy „moralności autonomicznej”, dla których podstawą poznania jest rozum i ludzkie doświadczenie. Rozważania te autor prowadził na kanwie przesłania encykliki Jana Pawła II *Veritatis splendor*.

Następnie przedstawiono dwa uzupełniające się referaty na temat współczesnego rozumienia moralności chrześcijańskiej w jej aspekcie jednostkowym i społecznym. Pierwszy referat, zatytułowany *Dyscyplina rozumu i uczciwość serca w poznaniu teologicznomoralnym*, przedstawił ks. prof. I. Mroczkowski z KUL. Ukazał przemiany we współczesnej mentalności moralnej. Wskazał na potrzebę zachowania z jednej strony danych Objawienia, a z drugiej na konieczność uwzględnienia sposobu myślenia współczesnego człowieka. W drugim wystąpieniu ks. dr J. Gocko z KUL przedstawił reorientację teologii moralnej w zakresie moralności społecznej. Jako zadanie dla niej nakreślił konieczność interpretowania rzeczywistości społecznej w świetle słowa Bożego, dzięki czemu możliwe jest utrzymanie teologicznego charakteru tej dyscypliny.

Na zakończenie odbyła się dyskusja panelowa, do której wprowadzenia przygotowali pracownicy Sekcji. Jako pierwszy zabrał głos ks. prof. J. Nagórny, który przedstawił historiozbowczy fundament teologii moralnej. Przybliżył ideę przymierza starotestamentalnego oraz nowość przymierza w Chrystusie. Takie podejście pozwala na uwypuklenie chrystocentrycznego charakteru moralności chrześcijańskiej oraz właściwego odczytania znaków czasu. Problematykę etyki sytuacyjnej zaprezentował ks. prof. S. Rosik. Nakreślił jej istotę i założenia metodologiczne, które prowadzą do skrajnej subiektywizacji moralności. Takie nastawienie, podkreślające radykalny prymat podmiotu i danych sytuacyjnych nad normą obiektywną, współcześnie charakteryzuje tych, którzy negują istnienie prawdy obiektywnej, na której opiera się obiektywny porządek moralny. Kolejny głos był poświęcony sakramentalności życia moralnego. Ks. prof. I. Mroczkowski wskazał tutaj na potrzebę takiego personalistycznego rozumienia sakramentów, które widzi w nich uprzywilejowane miejsce spotkania człowieka z Bogiem. Człowiek wierzący, uczestnicząc w nich jako osoba, a więc także w swojej cielesności, na nowo odkrywa wartość i sens swojego życia. Z kolei głos ks. dra S. Nowosada zwrócił uwagę na ostatnio szybko rozwijającą się etykę biznesu. Przemiany we współczesnej ekonomii, która coraz bardziej nabiera charakteru globalnego, rodzą nowe pytania moralne. Stąd narasta wrażliwość na kwestie moralne w życiu gospodarczym, zwłaszcza tam, gdzie pojawiają się – paradoksalnie – żądania całkowitej autonomii ekonomii względem zasad moralnych. Odpowiada temu gwałtownie wzrastające zainteresowanie etyką współczesnego biznesu w ośrodkach uniwersyteckich, czemu towarzyszy bardzo szybki przyrost literatury dotyczącej tej problematyki.

W tej części sympozjum głos zabrał abp prof. B. Pylak. Dostrzegł on dość powszechne dziś zjawisko odrzucania prawa naturalnego w moralności, co prowadzi do relatywizmu i subiektywizacji w etyce. Tymczasem fundamentem moralności dla człowieka wierzącego musi być żywe odniesienie do Boga, dzięki czemu wszelka ludzka aktywność w tym świecie pozostaje w pozytywnej relacji do Boga Stwórcy

i Odkupiciela. W głosach w dyskusji zwrócono uwagę m.in. na zagrożenia postmodernistyczne, na współczesne dyskusje na temat roli rozumu w poznaniu moralnym, a także na konieczność większego docenienia integralnej antropologii w teologii moralnej.

Podsumowania sympozjum dokonał kierownik Sekcji Teologii Moralnej, ks. prof. Nagórny. Zwrócił uwagę na to, jak osoba ks. prof. Greniuka, nestora moralistów KUL-owskich, stała się okazją do dyskusji na temat spotkania „starego” i „nowego” we współczesnej teologii moralnej. Takie refleksje nad przeszłością z równoczesnym dostrzeganiem tego, co nowe, dają szansę głębszego zrozumienia samej prawdy moralnej i wyzwań rzeczywistości, co w konsekwencji umożliwia postęp samej nauki i sprzyja wydawaniu poprawnych rozstrzygnięć moralnych.

Tegoroczne sympozjum teologicznomoralne na KUL potwierdziło słuszność kierunku badań naukowych, jakie w ostatnich latach prowadzi Sekcja Teologii Moralnej nad współczesnym przesłaniem moralnym Kościoła. Wyraźne wezwanie do ciągle nowego odczytywania i głoszenia moralności chrześcijańskiej, wyrażane szczególnie przez Papieża Jana Pawła II w kontekście zbliżającego się Wielkiego Jubileuszu Roku 2000, znajduje pełny odzew w badaniach naukowych środowiska teologów moralistów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.